

ב"ה

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות
לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש
זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שיחות • איגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

תשב

ערב שבת-קודש
פרשת וארא
כ"ו בטבת ה'תשס"ח

יוצא-לאור על-ידי
מכון ליובאוויטש שעל-יד
צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו — המרכז

במספר שנות חייו...". ומקובל אצל חסידים - גם
בפרקו של הרבי¹⁹.

חודש שבט

בחודש מרחשוון תשל"ח שאל אחד השלוחים
את הרבי בעניין עריכת התונה, והזכיר כמה
תאריכים אפשריים וכתב סברות לכאן ולכאן,

(19) מכתב כ"ק אדמו"ר הרי"צ ב"קובץ מכתבים" של כ"ק
אדמו"ר בסוף תהלים. וראה שם אופן הלימוד וחלוקת
הפסקים בפרק ארוך.

וביניהם התאריך "יו"ד שבט". הרבי מחק תאריך
זה (וראה בהערה²⁰). והוסיף ללא קשר למחיקה:
"ידוע דעתי - בהקדם הכי אפשרי"²¹.

(20) ראה ט"ז וש"ך (יו"ד סי' שצה ס"ק ג), דס"ל שבכל יארצייט
אין להשתתף בסעודה של שמחה, וכן נפוץ לנהוג לגבי יא"צ
פרטי בין אנ"ש - אם כי לא לגבי ימי הילולא דרבותינו
נשיאינו. מאידך, היה מקרה שהרבי אישר לערוך חתונה
בב' ניסן (תשורת בלינוב-שפריצר, נ.כ. ד' תמוז תשנ"ח). שתי
ההוראות הן פרטיות. וצ"ע (ראה גם בהתקשרות' גיליון תרל"ג
עמ' 18).

(21) קונטרס 'השליחות לארה"ק, תשל"ו-תשל"ח, עמ' ק.

לזכות

אנשי החסד הדגולים

הרה"ח ר' אברהם משה דייטש והרה"ח ר' גבריאל גופין שיחיו
ולע"נ האחים הרה"ח ר' זלמן יודא ור' יוסף יצחק,
בני הרה"ח ר' שלום ישעיה' ע"ה דייטש

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

כ"ו בטבת ה'תשס"ח – ד' בשבט ה'תשס"ח

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
א	כ"ו בטבת	הלי עבודת יום הכפורים פרק ד-ה. הלי מעילה.. בפרקים אלו. פרק א.	הלי פסולי המוקדשין פרק יב.	מ"ע מט. קיח.
ב	כ"ז בטבת	פרק ב-ד.	פרק יג.	מל"ת קיג.
א'	כ"ח בטבת	פרק ה-ז.	פרק יד.	מל"ת קיד.
ב'	כ"ט בטבת	פרק ח. לך אובח וגוי. ספר הקרבנות והוא ספר תשעה.. הל קרבן פסח.. בפרקים אלו. פרק א-ב.	פרק טו.	מל"ת קיד. מ"ע נה. מל"ת קטו.
ג'	א' בשבט	פרק יג-ה.	פרק טז.	מ"ע נו. נו. נח.
ד'	ב' בשבט	פרק ו-ח.	פרק יז.	מל"ת קכה. קכג. קכח. קכו. קכו. קכא. קכב.
ה'	ג' בשבט	פרק ט-י. הלי חגיגה.. בפרקים אלו. פרק א.	פרק יח.	מל"ת קיז. קיט. קיח. מ"ע נג. נב.
ו'	ד' בשבט	פרק יג-י. הלי בכורות.. בפרקים אלו. פרק א.	פרק יט.	מ"ע נד. מל"ת קנו. רכט. מ"ע טז. עט.

זמני השבוע *

תאריך	עלות השחר**		זמן ציצית ותפילין	זריחה	סוף זמן ק"ש	צות היום והלילה	מנחה גדולה	שקיעת החמה***	צאת הכוכבים
	120 ד' לפני הזריחה	72 ד' לפני הזריחה							
ו', כ"ו בטבת	4:36	5:24	5:47	6:48	9:11	11:45	12:15	4:48.2	5:15
ש"ק, כ"ז בטבת	4:36	5:25	5:47	6:48	9:12	11:45	12:15	4:48.9	5:15
א', כ"ח בטבת	4:37	5:25	5:47	6:48	9:12	11:46	12:16	4:49.7	5:16
ב', כ"ט בטבת	4:37	5:25	5:47	6:48	9:12	11:46	12:16	4:50.5	5:17
ג', א' בשבט	4:37	5:25	5:48	6:48	9:13	11:47	12:17	4:51.3	5:18
ד', ב' בשבט	4:37	5:25	5:48	6:48	9:13	11:47	12:17	4:52.1	5:18
ה', ג' בשבט	4:37	5:25	5:48	6:49	9:13	11:48	12:18	4:52.9	5:19
ו', ד' בשבט	4:37	5:25	5:48	6:49	9:13	11:48	12:18	4:53.8	5:20

* הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.
 ** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחי"ב קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.
 *** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"י בסידורו (סדר הכנסת שבת) מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטיו" (לשון אדה"י שם. שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת	ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
	דה"י	צה"ש	דה"י	צה"ש	דה"י	צה"ש	דה"י	צה"ש
וארא	4:13	5:29	4:27	5:30	4:16	5:28	4:31	5:31
בא	4:18	5:34	4:32	5:35	4:22	5:33	4:36	5:37

עורך ראשי: מנחם מענדל ברוד • עורך: נחמיה קפלון • הגהה: יוסף-יצחק אולידורט

מזל: מכון ליובאוויטש שעל-יד צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו - המרכז

יו"ר: הרב יוסף-יצחק הכהן אהרונוב

כתובת: ת"ד 14 כפר-חב"ד 72915, טל' 03-9607588, פקס: 03-9606169

אינטרנט: www.chabad.org.il דואר אלקטרוני: chabad@chabad.org.il ISSN 0793-7474

ואחד מישראל ניצוץ משיח שבו, בחינת היחידה, שהיא ניצוץ מבחינת יחידה הכללית, נשמתו של המשיח, וגילוי זה פועל חידוש בכל מציאותו ובכל ענייניו, שנעשים חדורים בבחינת היחידה. והעיקר, שעל-ידי זה נעשה התגלות וביאת משיח צדקנו ועד כפשוטו ממש, נשמה בגוף, "מלך מבית דוד"⁷.

עניינו של ראש-חודש שבט: "בעשתי עשר חודש באחד לחודש... הואיל משה (כולל אתפשוטא דמשה שבכל דור) באר את התורה", "בשבעים לשון פירשה להם"⁸ - זו עבודתו המיוחדת של נשיא דורנו בהפצת התורה והמעיינות גם לאלו שנמצאים במעמד ומצב ד"אחר", שבשביל שיהיו במעמד ומצב ד"בן" (בפועל ובגילוי), צריכים לתרגם להם ענייני התורה "בשבעים לשון"⁹.

ערבית: לפני שמונה-עשרה אין מכריזים 'יעלה ויבוא'¹⁰, אבל טופחים על השולחן, להזכיר לציבור ולומר זאת.

ברכת המזון: טעה ולא הזכיר 'יעלה ויבוא' כברכת המזון (הערב או מחר, עד לפני השקיעה של מוצאי ראש-חודש¹¹), ונזכר אחר שאמר "ה" של "בונה ברחמי ירושלים" אומר "ברוך... שנתן ראשי חודשים לעמו ישראל לזכרון", בלא חתימה. אבל אם נזכר אחר שאמר תיבת 'ברוך'¹² של הברכה הבאה, "הטוב והמיטיב", אינו חוזר.

התחיל סעודתו מבעוד יום ואכל כזית, ונמשכה סעודתו אפילו כמה שעות אחר צאת היום - מזכיר 'יעלה ויבוא' כברכת המזון, בתנאי שעדיין לא התפלל ערבית¹³.

ביעלה ויבוא' המברך מגביה קולו מעט והשאר עונים 'אמן' על 'זכרנו... לטובה', 'ופקדנו בו לברכה',

7 ספר-השיחות תשנ"ב ח"א עמ' 123.

8 דברים א, ג'ה ובפירוש רש"י.

9 ספר-השיחות תשמ"ח ח"א עמ' 188 הערה 7.

10 ע"פ סידור אדה"י.

11 קצות-השולחן סי' מז ע"פ סידור אדה"י.

12 שו"ע אדה"י סי' קפח ס"ו י. סידור אדה"י. ולא התקינו לומר 'יעלה ויבוא' ב'הרחמן' כמו שנהגים ב'על הניסים', משום הזכרת שמות שיש בו, שם סעיף יב.

13 שו"ע אדה"י שם סעיף יז.

'והושיענו... טובים'¹⁴ - "בין הפרקים ובסוף ברכה זו (השלישית)¹⁵.

שחרית: חצי הלל¹⁶, ואברהם זקן, זכריה¹⁷, קדיש לתקבל. שיר של יום, הושיענו, ברכי נפשי, קדיש יתום.

קריאת התורה: קוראים לארבעה עולים כפרשת פינחס (במדבר כח, א-טו): כהן - "וידבר... עולה תמיד". לוי - חוזר "ואמרת להם" (וממשיך עד)... "רביעית ההין". שלישי - "עולת תמיד... ונסכה". רביעי - "ובראשי חדשיכם... ונסכו". חצי קדיש. הגבהה וגלילה. אשרי, ובא לציון. הש"ץ מסיים 'ובא לציון' לעצמו, ולא בקול רם. אומרים 'הללו' ומכניסים ספר-תורה לארון-הקודש. חולצים תפילין דרש"י ומניחים תפילין דרבננים. קריאת שמע, קדש, והיה-כי-יביאך. שש זכירות. חולצים תפילין דרבננים¹⁸. הש"ץ אומר (ולפחות מסיים בקול) איזה מזמור, חצי קדיש, תפילת מוסף.

במשך היום, "מנהג עתיק ללמוד בכל ראש-חודש פסוק אחד עם פירוש רש"י ואפשר להוסיף עוד פירושים, מהקאפיטל [=פרק] בתהילים שהוא מסומן

14 ראה מקור מנהג ענייני זה מרב האי גאון, בשער-הכולל פ"ט ס"ק לו.

15 לקוטי-שיחות חכ"ד עמ' 380. ופשוט, שהכוונה שמותר לענות רק בין 'בונה ברחמי ירושלים' לברכה רביעית.

16 לענין הפסקה לעניינת אמן בהלל דר"ח וחתומ"פ, ראה המסקנה ב'התקשרות' גיליון תמא, שלפי אדה"י כנראה אין לענות יותר מאשר בברכות ק"ש (ודלא כמ"ש כמה מלקטים ובגיליון שלה), וש"נ.

17 בקשר לאמירת השם 'יבדיה' ומשמעותו, ראה ב'סידור רבינו הזקן עם ציונים והערות' (להרב לוי"צ שי' ראסקין) עמ' תפא, ובקונטרס 'לוח השמטות ותיקונים' שלו לעמ' זה.

18 בכף-החיים סי' צא ס"ק כו הביא מס' יפה ללב, שאלה שצריכים לחלוץ מלבושם העליון מפני הנחת תפילין על הזרוע, צריכים לחזור וללבושם אחר-כך כי אין כבוד לעמוד כך לפני המלך ולהתפלל, יד חולצת ויד לובשת, עיי"ש. אבל בס' מנהג ישראל תורה שם ס"ק ד הביא ש'רבים אין נוהרין בזה. וי"ל דכיוון דקשה ללבוש הבגד העליון על התפילין היו כמצוותו בכך", עיי"ש. ואכן מנהגו להשאיר את הזרוע ללא השרוול (והרה"ר ח' דובער ע"ן ע"ה מסר בשם הבעש"ט שאין להכניס את השרוול מתחת האבנט), ואף לתפילת מוסף אין מחזירים את השרוול, וכן נהג הרבי.

הלכות ומנהגי חב"ד

שבת קודש פרשת וארא

כ"ז בטבת

השכם בבוקר - אמירת תהילים בציבור. אחר-כך לומדים כשעה מאמר חסידות שיהיה מובן לכולם, ואחר-כך התפילה. מברכים החודש: המולד: יום שלישי, בשעה 7:22 בבוקר ו-4 חלקים. ראש חודש שבט ביום השלישי.¹ יום התוועדות. ההתוועדות - בבית הכנסת. אין אומרים 'אב הרחמים'.

יום שני

כ"ט בטבת - ערב ראש-חודש

תקופת טבת: יום ראשון בלילה, לפני עלות השחר של יום שני, בשעה 4:30.² **תהילים:** ביום זה אומרים את שיעורי התהילים של ימי כט ו-ל בחודש.³

(1) בה"א הידיעה - כן הוא בלוח כולל-חב"ד, וכך נהגו אצל הרבי. בסידור 'תורה אורי' ועוד, תיבת "ביום" אינה מנוקדת, ואחריה "(פלוגי)". בסידור תהלת ה' נדפס "בְּיָוִם", ומתאים ללוח. (בסידורים אחרים, כמו 'אוצר התפילות' ו'עבודת ישראל', נדפסה גם תיבת "בְּיָוִם" ללא ה"א הידיעה).
(2) ע"פ שו"ע אדמו"ר הזקן (סי' ר' סו"ד וסי' תנה סט"ו טז), יש להיזהר משתיית מים בשעת התקופה. מלשונו בסי' ר' "מתין מעט", משמע דלא כמ"ש בדרכי תשובה סי' קטו ט"ק פט (וכן העתקנו בעבר) שיש להיזהר חצי שעה לפני הזמן וחצי שעה לאחריו. ה'תקופות' ציינו בלוח 'היום יום' בעמוד שלפני התחלת הלוח' עצמו, ומופיעות תמיד בלוח כולל-חב"ד בתחילת החודשים המתאימים.
(3) ספר המנהגים ס"ע 19.

רו"ח: "אולי כדאי לסדר שבכל ראש-חודש תהיינה הידיעות על-דבר חודש העבר (נוסף על התכניות להבא וכו')".⁴ על כל אחד ואחת למסור (בכתב או בעל-פה) העתק מדיווח זה, למשפיע 'עשה לך רב' שלו (או שלה).⁵ בתפילת מנחה אין אומרים תחנון.

יום שלישי

ראש-חודש שבט

[מנהגי ראש-חודש פורטו לאחרונה בגיליונות: תרפ"ט, תר"צ, תרצ"ד, תרצ"ז. כאן נוספו כמה ביאורים, הלכות והנהגות].
עבודה פנימית: בכל ראש-חודש, באחד לחודש, נהג כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב נ"ע לומר: "חודש טוב! שנתייגע בעבודה בפועל כדי לחוש את החיות פנימי בהרגש בפועל, הרגש המביא לידי פועל במידות טובות ובהרחבת הבנה והשכלה של חסידות".⁶

גילוי משיח: בראש-חודש מתגלה בכל אחד

(4) מענה שנדפס מכ"ק ב'כפר חב"ד', גיליון 974 עמ' 17. הוראת המזכירות למוסדות חב"ד באה"ק, 'התקשרות' גיליון תק"ס עמ' 11. וגם היום שולחים זאת לקרוא או להניח ב'אוהל'.
(5) ראה 'תורת-מנחם - התוועדות' תשמ"ו ח"ד עמ' 174, ועוד.
(6) תרגום מאידיש - אג"ק אדמו"ר מהוריי"צ ח"ג עמ' תמ. וראה 'ספר המאמרים-מלוקט' לכ"ק אדמו"ר (במהדורה הישנה חלק ד עמ' רס, ובחדשה ח"ג עמ' ש). "כי בראש חודש הוא מולד הלבנה ... דלית לה מגרמה כלום. וכן הוא בישראל, שדומין ללבנה ומונין ללבנה, שבראש חודש הוא זמן מוכשר לגלות כח הביטול שישנו בכל אחד מישראל".

הידיעה כי הגאולה החלה נתנה כוח לעמוד בקשיי הגלות

פרשת שמות מסתיימת בקריאתו של משה רבינו "והצל לא הצלת", ופרשת וארא נפתחת בכל לשונות הגאולה, כולל הגאולה העתידה • דווקא קושי הגלות ושיאו של החושך הם הראיה שתיכף יאיר בוקר הגאולה, ובכוח ידיעה זו מתבטלים ההעלמות וההסתרים • משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

יותר בגאולה לעתיד לבוא,⁶ שנחלקת בכללות לימות המשיח וחד הרוב וכו'.⁷ ומזה שגם הלשון החמישי אמרו הקב"ה בגאולת מצרים, מוכן, שהחל מיציאת מצרים התחילה כבר הגאולה העתידה בכל העניינים שלה, והוא על-פי פתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר⁸ שהחל מיציאת מצרים נוסעים אל הגאולה דלעתיד.⁹

ב. והנה, איתא בגמרא¹⁰ "ר' יוחנן אמר אשו משום

(6) ובמק"א איתא שהלשון "והבאתי" הוא כנגד הגאולה העתידה בכללותה, וזהו גם הטעם שותים בפסח ד' כוסות כנגד ד' לשונות של גאולה, וכוס החמישי שכנגד הגאולה העתידה נקרא כוסו של אליהו (ראה בארוכה לקו"ש חכ"ז ע' 52 ואילך. ושי"ט), שיבוא לבשר את הגאולה העתידה (מהנחה בלתי מוגה).
(7) ראה סנהדרין צז, סע"א.
(8) ראה סה"מ תש"ח ע' 159, ע' 164.
(9) וזהו גם דיוק לשון הכתוב (מיכה ז, טו) "כימי צאתך מארץ מצרים - דלכאורה, כיוון ש"צאתך מארץ מצרים" היא ביום ט"ו בניסן, הול"ל "ביום צאתך גו", לשון יחיד, ולמה נאמר "כימי" לשון רבים? והביאור בזה - שבגאולת מצרים נכללים גם כל שאר הגאולות, ולכן נאמר "כימי" לשון רבים, לרמז גם על הגאולות שלאח"י, עד לגאולה העתידה (מהנחה בלתי מוגה).
(10) ב"ק כב, א, ונמוקי יוסף שם.

א. בסיום פרשת שמות מדובר אודות גודל ההעלם והסתר שהיה בגלות מצרים, שלא היה נראה לבני ישראל שום מוצא להיושע ולצאת מן המיצר אל המרחב, ועד כדי כך, שאפילו אצל משה רבינו, מנהיג הדור, התעוררה הקושיא: "למה הרעות לעם הזה".²

ולעומת זאת - פרשת השבוע, פרשת וארא, מתחילה לדבר אודות הגאולה, ולא רק אודות הגאולה ממצרים, אלא גם אודות הגאולה העתידה:³

ידוע⁴ שד' לשונות של גאולה שנאמרו בפרשתנו⁵, והוצאתי והצלתי וגאלתי ולקחתי, הם כנגד ד' הגאולות, מגלות מצרים ושאך הגלויות. ומזה מוכן, שהלשון "והבאתי" מורה על עלייה

(1) רוב השיחה - הוגהה (באירית) ע"י כ"ק אדמו"ר, ונדפסה בלקו"ש ח"א ע' 125 ואילך. במהדורה זו ניתוספו עוד ציוני מ"מ, וכמה פרטים מהנחה בלתי מוגה.
(2) שמות ה, כב.
(3) בהבא לקמן - ראה גם ד"ה וידבר אלקים גו' שנאמר בהתוועדות (לעיל ע' 315 ואילך).
(4) מכאן עד סו"ה - הוגהה ע"י כ"ק אדמו"ר ונדפס בלקו"ש הנ"ל.
(5) ז, ו, רז.

חציו". כלומר, מיד בהדלקת האש נתחייב כבר על ההזיקות שיבואו לאחר כן¹¹.

לכאורה, בשעת ההיזק הרי הוא אנוס, ולמה מחייבים אותו? - אלא החיוב הוא על הדלקת האש (שזה נעשה ברצון), כי כבר אז נעשה כל ההיזק.

ועל-פי מאמר רז"ל¹² מרובה מזה טובה מדרת פורעניות, הרי, אם במדת פורעניות נעשה כל ההיזק מקודם, בודאי שכן הוא במדה טובה, היינו, שתיכף שהבטיח הקב"ה "והבאתי אתכם אל הארץ", דקאי על הדרגא העליונה בגאולה שלעתיד, נעשה כבר העניין כולו.

ג. אודות התענית של תשעה באב מצינו מאמרו של רבי יוחנן הנ"ל¹³ "אלמלי הייתי באותו הדור לא קבעתי אלא בעשירי, מפני שרובו של היכל בו נשרף"¹⁴.

ושואלים על זה¹⁵: על-פי הכלל האמור שבשעת הדלקת האש נעשה כבר כל ההיזק, הרי כיוון שהתחלת השריפה היתה בתשעה באב, נמצא, שלדעת ר' יוחנן עצמו נעשה כבר בתשעה באב כל העניין? - אך הביאור בזה, שהכלל האמור שייך רק אצל בשר ודם, אבל לא אצל הקב"ה.

וטעם החילוק: בעניין האש שהוא "משום חציו", הנה מיד כשיוצא החץ מידו שוב אינו בעל-הבית עליו, ובמילא, בשעה שזורק את החץ או בשעה שמדליק את האש, נעשה כבר כל ההיזק.

ומזה מובן, שאצל הקב"ה שגם האש והחיצים אינם יוצאים מידו לעולם¹⁶, והוא תמיד בעל הבית עליהם - אצלו לא נעשה הדבר מקודם לכן, כיוון שביכולתו תמיד לחזור בו.

ולכן סובר ר' יוחנן שהיו צריכים לקבוע התענית

11) ומה מביאים ראי' בנוגע להחקירה בענין הזמן (ראה צפע"ג מהר"ת פט, א) - אם הזמן שיש להדבר הוא בגדר תשלומין, או שזה הזמן בעצמו הוא דבר נמשך (מהנחה בלתי מוגה).

12) יומא ער, א. ויש"ג.

13) תענית כט, א.

14) דלא כרבנן דס"ל "אתחלתא דפורענותא עדיפא" - תענית שם (מהנחה בלתי מוגה).

15) ראה שו"ת זכרון יהונתן ח"מ ס"ב. הובא ב"המועדים בהלכה" (לרש"י זעווין) ע' שמט. וש"ג.

16) פרש"י האינינו לב, מא.

בעשירי באב, כי, הגם ש"באש הצתה"¹⁷ כתשעה באב, מכל מקום, כיוון שהיה יכול לחזור בו, עדיין לא נעשה החורבן בתשעה באב.

ועל-פי זה הרי לכאורה כן הוא גם בעניינינו - ואם כן איך נאמר שבשעה שהקב"ה הבטיח "והבאתי גו"¹⁸ נעשית כבר הגאולה, הרי תמיד הדבר הוא בידו, ומי יאמר לו מה תעשה¹⁸, ובמילא, כל זמן שלא עשה את העניין בפועל, לא נעשה העניין עדיין?

ד. אבל באמת אין זו קושיא, שהרי ידוע¹⁹ שבנוגע לגזירות רעות רחמנא-ליצלן מתחרט הקב"ה ומבטלם, אבל בנוגע לגזירות טובות אינו מתחרט לעולם, ובלשון הכתוב²⁰ "ההוא אמר גו' ולא יקימנה", בתמיהה.

ולכן, בשעה שהבטיח הקב"ה "והבאתי גו'", שזהו עניין טוב, שממנו לא יתחרט לעולם - הרי זה כאילו שהוא מוכרח בזה כביכול, והרי זה כביכול כמו באדם לאחרי שכבר יצא החץ מידו.

ואף-על-פי שלמעלה לא שייך עניין של הכרח חס-יושלו, והכול ברצונו יתברך, מכל מקום, כיוון שרצונו יתברך הוא שלא לבטל לעולם עניין טוב, הרי עניין זה מוכרח הוא.

לגבי הקב"ה הרי בודאי שזהו ברצונו יתברך, שכן, הא גופא שעניין זה הוא מוכרח הרי זה משום שכן הוא ברצונו יתברך, אבל בנוגע לעניין, הרי העניין מוכרח הוא, כיוון שהוא - העניין - אינו יכול להתבטל בשום אופן. ובמילא, לגבי העניין, הרי זה דומה לבשר ודם שיצא חץ מידו, שהחץ אינו יכול לחזור בשום אופן.

ה. והעניין בעבודה:

כאשר יודעים שהגאולה כפי שהיא בתכלית העילוי ישנה כבר עתה, ואין זה אלא שצריכה להתגלות, אזי נקל יותר לעמוד בכל ההעלמות וההסתרים שבעולם הזה בכלל, בזמן הגלות כפרט, ובדורות האחרונים כפרטי פרטיות.

17) נוסח תפלת נחם במנחת תשעה באב.

18) קהלת ח, ד.

19) רמב"ם הל' יסוה"ת פ"ה ה"ד.

20) בלק כג, יט.

(שכן ודאי שאין עונים את כל חמשת האמנים הללו בכרכות קריאת שמע).

וקושיא זו יש להקשות גם על מנהג אחר המובא בשולחן ערוך רבינו (סי' נז ס"ד): "נהגו שהש"ץ מאריך בכרכו והקהל אומרים יתברך וישתבח כו' בעוד שהוא מאריך בניגון", ותימה, הרי אחרי "כרכו" דינו בכרכות קריאת שמע³, וגבי ברכות קריאת-שמע כתב רבנו להדיא (סי' סו ס"ה): "וכשמפסיק לברכו, לא יאמר רק ברוך ה' המבורך לעולם ועד, ולא נוסח יתברך וישתבח כו', שאינו אלא מנהג, ואפילו בפסוקי דזמרה אין מפסיקין לאומרו", נמצא דכל עצמו של מנהג זה נולד במקום בו אסור להפסיק!.

אלא שהטעם להיתר ענייתם הוא פשוט:

כל גדר הפסקה, שייך רק כשעסוקים בעניין אחד ומפסיקים בו לעניין אחר, אך כאשר ישנו מנהג שהונהג לאומרו במקום מסוים (והוסכם על-ידי הפוסקים⁴), הרי הוא חלק מסדר התפלה ואין זו הפסקה. ועל דרך המנהג להרבות בזמירות של שבת ולהוסיף אותם לסדר התפלה (הן בפסוקי דזמרה והן בכרכות קריאת שמע, שולחן ערוך רבינו סי' רפא ס"ב), דאין סברא כלל לומר בזה הפסקה, והרי הם כנוסח התפלה עצמה.

והוא הדין עניית חמשת האמנים בין ישתבח ליוצר, שכיוון שנקבעה שם אמירת חצי קדיש שרי גם להפסיק לעניית אמנים שלו, ואין שייך כלל לדרון בזה מדין הפסק, שהרי הם חלק מהקדיש עצמו, והקדיש עצמו הרי הוא חלק מסדר התפלה של כל אחד מהמתפללים (שתיקוניהו קודם ברכות קריאת שמע עבור כל הציבור)⁵.

הרב יואב למברג, ירושלים

ליוצר אור, בין ש"ץ עצמו ובין הציבור שעמו" (סי' נד ס"ג). וכמ"ש המ"א (ס"ק ד): "לאחר שהתחיל הקדיש אינו מפסיק כלל" (ראה בכ"ז משנ"ב ס"ק יג ויש"ג) (במשנ"ב שם נאמר שמתחילת קדיש דינו בכין הפרקים ורק מתחילת ברכו דינו כאמצע הפרק, אם כי לדעת אדה"ז דינם שווה לעניין זה. הנ"ל).

3) ראה דברי רבנו בהערה קודמת, ומשנ"ב שם, ובסי' רלו ס"ק א (לעניין ברכו של ערבית).

4) דפשיטא שצריך להיות מנהג שיש לו מקום עפ"י כללי ההלכה. ראה מש"כ רבנו בס"י סח (ס"א) לשלול מנהג הוספת פיוטים בכרכות ק"ש. וראה גם מש"כ רבנו שם (ס"ב) בדבר חשיבות סמכותם של מתקני התקנות והמנהגים (ולדבריו, צ"ע איך יפרנס את דעת הפוסקים האוסרים לומר פיוטים בכרכות ק"ש משום הפסק, וכן את הסוברים שיש 'הפסק' באמירת 'יראו עינינו' או 'ושמרו' בין השכיבו לשמונה-עשרה, שאדה"ז פסק כמותן. הנ"ל).

5) אך עניית ב"ה וב"ש חשיבא לעולם אמירה שלא במקומה, כיוון שאין אומרים אותה אלא בברכה שאינו יוצא בה י"ח (דהרי בברכה שיוצא בה י"ח הדין הוא שאינו אומר ב"ה וב"ש), ולכן לעולם אין בשמיעת הברכה מהש"ץ בכדי לגרום שיחשב הדבר שהוא עסוק בברכה זו והיא חלק מסדר התפלה שלו, והרי זו אמירה שלא במקומה וחשיבא הפסק.

ואף אם הוא עצמו נמצא בסיום אותה הברכה (שלכאורה באופן זה חשיב דבר שעסוק בו, וכמו) שגבי אמן מצינו שבכגון דא שרי לענות (אף בברכות ק"ש ברכהמ"ז וכיו"ב שאסור להפסיק לסתם אמן). מכל מקום שאני אמן "שעניית אמן ג"כ מן הברכה היא" (שוע"ר סי' קד ס"א וש"ג) ולא חשובה הפסק. והרי אמן אינו אלא אימות הברכה (שם ס"ט) ושייך לכל הברכה, משא"כ ב"ה וב"ש הוא: (א) עניין (שבח) בפני עצמו, (ב) הנאמר על עניין פרטי בתוך הברכה ("ברוך אתה ה'"), ע"כ אין מסיים הברכה עסוק בעניין שעוסק המברך, ולכן גם בכגון דא (שנמצא בסיום אותה הברכה) חשיב הפסק.

וראה עוד בעניין זה מה שכתבתי באריכות רבה בקובץ "הערות וביאורים" גיליון 846 עמוד 63.

ולהעיר שבסידור האריז"ל של ר' שתי ראשקובער כתב כוונה על 'זכור עדותנו' 'הו"ג דדעת'. ואולי נרמזו שתי המדות ב'עדותנו' לשון רבים.

הרב לוי יצחק ראסקין, דומ"צ דקהילת ליובאוויטש, לונדון

(* הערת המערכת: טעם ניקוד תיבה זו ניסינו לבאר ב'התקשרות' גיליון תרנ"ג עמ' 16, עיי"ש.

"ר' אלי' חיים" אחר!

ב'התקשרות' גיליון תקנ"ה עמ' 13 נעתק מספר 'המלך במסיבו' (ח"א עמ' קעא) סיפור שסיפר הרבי, ששאל הרב ר' אלי' חיים מייול את הרוגצ'ובי: "כיוון שהוא יודע 'מי צודק' במחלוקת רש"י ור"ת בעניין התפילין, איזה תפילין הוא מניח? והשיב לו הרוגצ'ובי "פעטאח [=בור], כאשר אתה בא לשאלני שאלה בדבר הלכה - מחוייב אני להשיבך. אך כיצד אני בעצמי נוהג - אינני מחוייב להשיב!".

והעירנו חכם אחד שנפלה פה טעות, כי ברשימה המקורית (ובגלגול הראשון של 'המלך במסיבו', הוצאה בשכפול, 'ראשי' דברים בעת הסעודות', כפר חב"ד תשל"ח, חוברת א עמ' 20, וכן ב'שיחות קודש' תשכ"ז ח"ב עמ' 404) כתוב "ר' אלי' חיים" סתם, והכוונה היא להרה"ח ר' אלי' חיים אלטשוויץ (היד), שגר בריגא, הקרובה למקומו של הרוגצ'ובי, ונודע כמקניט רבנים.

הרב יוסף-שמחה גינזבורג, רב אזורי עומר

הפסק לאמנים של חצי קדיש

א. שמחתי לקרוא ב'התקשרות' (גיליון 700) את מאמרו של הרב יוסף ש. שי' גינזבורג אודות חמשת האמנים של החצי קדיש, ולראות שהסכימה דעתו למה שכתבתי בספרי "הפסק בתפילה", שדין ההפסק לקדיש שווה בפסוקי דזמרה ובברכות קריאת שמע. לאידך, משום מה אין כל אזכור לכך שחלק הארי מהמשא ומתן במאמרו מושתת ונלקח ממאמרי בקובץ "פרדס חב"ד" גיליון 11 (שם דנתי בכל זה באריכות רבה, כולל גם בנוגע לעוד היבטים!).

ב. בסיום דבריו שואל איך מותר לענות "בין ישתבח ליוצר" את כל חמשת האמנים של החצי קדיש הנאמר שם, הרי ממשמעות שולחן ערוך רבינו נראה שאסור להפסיק בין ישתבח ליוצר לדברים שהם מנהג, ומכוח קושיא זו דחק לומר שאכן מותר לענות על דברים שהם מנהג בין ישתבח ליוצר.

אך לאמתו של דבר, אי-אפשר לומר כן, שהרי עניית אמנים של הקדיש אינם בגדר "בין ישתבח ליוצר", אלא בגדר "ברכות קריאת שמע", שכן משעה שמתחיל הש"ץ הקדיש שבין ברכו ליוצר דינו כברכות קריאת שמע², ואם כן חזרה הקושיא למקומה, איך התירו לענות את כל חמשת האמנים בקדיש שבין ישתבח ליוצר?

(1) [תגובת הרב גינזבורג: העליתי את הנושא לראשונה ב'יגדיל תורה' נ.י., גיליון לה (ניסן-איוני תש"מ) עמ' רמג, והרב למברג שי', שקיבל את מסקנתי בנידון, לא טרח לציין זאת (וחבל). בהגהה האחרונה של הבירור מגיליון ת"ש, נזכרתי במאמרו בנדון ב'פרדס חב"ד' יא (שטרם הספקתי לקרואו בשלימות), וציניתי בהערה].

(2) שכן כל דין "בין ישתבח ליוצר" הוא ביחוד, אבל בציבור הוא בין ישתבח לקדיש (וא"כ, עצ"ע מדוע לא הניחנו המתירים לומר זאת אז, שיאמרו זאת הציבור בקביעות עד סיום ישתבח, אם לא מהטעם שכתבתי: הני"ל, ומשעה שהתחיל הש"ץ את הקדיש חשיב כבר כברכות ק"ש, וכמ"ש רבנו שדווקא בין ישתבח ליוצר קיל, "אבל בין קדיש לברכו לא יפסיק בשום דבר, ואין צריך לומר בין ברכו

כלומר: נוסף על הירדע²¹ שכל המניעות ועיכובים שישנם על עניני תורה ומצוות, אינם מציאות אמיתית חסיושלום, כי אם העלם והסתר בכדי לעורר כוחות עמוקים יותר בעבודת ה' - הרי יתירה מזה, שמצד הגאולה שבאמת לאמת נמצאת היא כבר עתה, נתבטלו כבר גם ההעלמות וההסתרים. וכאשר יודעים שאין זה אלא דמיון בלבד, ולא מתפעלים מזה, אלא הולכים בתוקף בעניני קדושה

ועניין זה נוגע ושייך במיוחד לחודש שבט: בחודש שבט היתה העלייה של כ"ק מו"ח אדמו"ר.

והנה, מבואר באגה"ק²⁷ מאמר הזוהר²⁸ "צדיקא דאפטור אשתכח בכלהו עלמין יתיר מבחיוהי", לפי שגם בחיים חיותו בעלמא דין היו חייו "חיים רוחניים, שהם אמונה יראה ואהבה", אלא שבהיותו בעלמא דין היו ההגבלות והצמצומים שמצד הגוף,

בשעה שהבטיח הקב"ה "והבאתי גוי", שזהו עניין

טוב, שמזונו לא יתחרט לעולם - הרי זה כאילו

שהוא מוכרח בזה כביכול

מה שאין כן לאחר ההסתלקות בטלו ההגבלות כו', ולכן "אשתכח יתיר".

אמנם, זה הוא בפנימיות העניינים, אבל בחיצוניות - לא ניכר שזוהו באה טובה בהפצת המעיינות חוצה שזוהי ההכנה לגאולה העתידה²⁹, ואדרבה, ההעלם וההסתר הולך ומתגבר.

ועל זה בא הלימוד וההוראה מפרשת השבוע - שהסדר הוא שקודם הגאולה נעשה ההעלם וההסתר גדול ביותר, כשם שקודם אור הבוקר נעשה החושך גדול ביותר³⁰, כך, שהחושך עצמו מהווה ראייה שתיכף ("אָט אָט") מגיע אור הבוקר, וכנ"ל שהגאולה ישנה כבר החל מיציאת מצרים, ובפרט עתה, שמצד גודל החושך רואים שזוהו כבר סוף זמן הגלות, וכדברי הרבי³¹ שצריכים כבר לצחצח את הכפתורים של מלבושי החיל שילך אל הגאולה לקראת מלך מלכי המלכים הקב"ה, והוא כראשם.

(מהתוועדות ש"פ וראו ה'תש"ד - 'תורת מנחם - התוועדות')

תשי"ד חלק א (י), ע' 322-326

- אזי מתבטל ההעלם גם לעיני בשר, ונעשה "לטב עביר"²², ואז נעשה גם עניין "גם"²³ זו לטובה²⁴.

* * *

1. ידוע הפתגם²⁵ שצריכים לחיות עם פרשת השבוע.

ונקודת העניין - כמו שנתבאר לעיל (ס"א) שאף-על-פי שהסדרה הקודמת מסתיימת בהתגברות קושי הגלות יותר ויותר, עד כדי כך, שלא רק ה"ערב רב", לא רק סתם בני ישראל, אלא אפילו משה רבינו, מנהיג הדור, לא ראה מוצא כיצד להינצל מהצרות, והיינו, שההעלם וההסתר היה אפילו אצל מנהיגם של ישראל, מכל מקום, סדרה זו מתחילה בעניין הגאולה (שהרי מהמכה הראשונה בטלה כבר העבודה מאבותינו²⁶), ועד שמרומז בה הגאולה העתידה.

(21) ראה סה"מ מלוקט ח"א ע' קפח ואילך. וש"נ.

(22) ברכות ס, סע"ב.

(23) תענית כא, א. וש"נ.

(24) ראה לקו"ש ח"ב ע' 393 ואילך. וראה גם תורת מנחם

- התוועדות ח"ו ע' 126 ואילך. וש"נ.

(25) סה"ש תש"ב ע' 29 (נעתק ב"היום יום" ב' חשון).

(26) ראה ר"ה יא, רע"א. שמור"ר פ"ה, יט, ובפי' מהר"ו

(ורש"י). וראה לקו"ש חט"ו ע' 34 הערה 18.

האמונה בביאת המשיח בכל יום מגביהה מעל הטבע

כל רגע בגלות הוא רגע הכנה לגאולה

הגאולה ממצרים בפועל - היא בפרשת בא, שבה נאמר "בעצם היום הזה יצאו גו' מארץ מצרים". ולפני זה באה התחלת הגאולה - בפרשת וארא, שבה מסופר אודות המכות, והרי כשהתחילו המכות בטלה עבודת מאבותינו במצרים. ועוד לפני זה - בתחילת הפרשה - נאמר "לכן אמור לבני ישראל אני הוי'", שזוהי ההודעה (וההתחלה) על הגילוי דשם הוי' דלעילא, שקשור עם הגאולה מגלות מצרים, שהיא גם ההתחלה לגאולה האמיתית והשלימה, עליה נאמר "כימי צאתך מארץ מצרים וגו'". ולאחרי זה באה פרשת בשלח [...]. וידיעת עניין זה (שהגלות עצמה גורמת העלייה של הגאולה) פועלת שיהיה קל יותר כשנמצאים עדיין בגלות:

לא זו בלבד שיודעים שבוראי יצאו מהגלות, אלא יתירה מזה - שיודעים שכל רגע שנמצאים במעמד ומצב של גלות, מהוה הכנה והכשרה ליציאה מן הגלות אל הגאולה. ובמילא, מסתכלים על כל רגע בגלות - לא כמו רגע בגלות, אלא כמו רגע של הכנה לגאולה. וההסברה בזה - שבכל פעולה שיהודי עושה בכל יום ויום במשך שהותו בגלות, הרי הוא מאיר עוד חלק בעולם הזה הגשמי והחומרי, ובמילא הרי הוא מברר ומזכך עוד חלק בעולם הזה הגשמי והחומרי, עוד חלק מקליפת נוגה כו', שעל-ידי זה פועלים את תכלית השלימות של ימות המשיח שהוא גילוי אור אין סוף ברוך הוא בעולם הזה הגשמי, כמבואר בארוכה בתנאי. וכיוון שכן, הרי מובן שצריכים להסתכל על כל רגע שבו מוכרחים עדיין להיות בגלות - לא כמו רגע של גלות, אלא כמו רגע של הכנה והקדמה לגאולה. ואז, נקל יותר להתמודד עם קשיי הגלות ולעבוד עבודתו כדבעי.

זאת ועוד - שהעבודה היא באופן שהאדם מרגיש את עצמו ל"בן חורין" ("ער איז שוין ניט אין גלות"), והיינו, שהנשמה היא במעמד ומצב של חירות, ועבודתו בגלות היא כמו "בן חורין" שצריך להוציא מישהו אחר שנמצא עדיין בשבייה.

ועניין זה מתבטא באמונה בביאת המשיח שיבוא בכל יום - לא אמונה בדרך מקיף, אלא אמונה שחודרת בכל כוחות נפשו בדרך פנימי, ואמונה זו גופא מוציאה אותו מההגבלות של הגלות, ובמילא יכול לעבוד עבודתו מבלי להתחשב במיצרים וגבולים שמצד הגלות.

- וזהו הביאור בפתגם המקובל בשם הבעל-שם-טוב, שכל אחד מישראל יכול לחצות נהר על גבי מטפחת ("דורכשווימען אַ טייך מיט אַ פּאַטשיילע"), אלא שצריך להאמין בזה. והיינו, שכאשר האמונה היא (לא בדרך מקיף, אלא) בדרך פנימי, מעמידה היא את האדם כולו, בכל רמ"ח אבריו ושס"ה גידיו, במעמד ומצב שלה (של האמונה), ואז, לא יפלא שהוא מושל על הטבע, כיוון שמציאותו היא למעלה מהטבע, וכל מציאות הטבע לא נברא אלא בשבילו, כמאמר רז"ל "בראשית, בשביל ישראל שנקראו ראשית", וכיוון שעניין "נקראו ראשית" הוא אצלו בגילוי, פועל הוא כל מה שצריך לפעול באין מפריע.

(תורת מנחם - התוודעות' התשי"ד חלק ב (יא), עמ' 40' 42)

הצרת המערכת:

בכלל - אם לא מדובר בהנהגה של בעל-קורא או חזן (שאו אין ללמוד מהשתיקה, כי בדרך-כלל אין הרבי מתערב בזה (כמו שכתוב באגרות קודש ח"ג עמ' קנד, 'היכל מנחם' ח"ג עמ' רמה, 'המלך במסיבו' ח"א עמ' מז, קטו, 'בצל החכמה' (יחידיות) עמ' 117), אלא במקרים מיוחדים של "אפרושי מאיסורא" כמו הנסמן ב'התקשרות' גיליון תל"ט עמ' 17 וגיליון תק"צ עמ' 16), אלא בהנהגת הרבי עצמו, כדי להוציא את הרבים, הרי הנהגה כזו של הרבי היא הוראה לרבים, כמו "השבר הרביעי" בתקיעות להוציא את הרבים, כמו שכתוב באגרות קודש כרך כ עמ' לט.

ואף שכאשר תקע אדמו"ר מהר"ש 42 'טרומיטין' ב'תרועה', והרה"ח ר' יצחק יואל רפאלוביץ' רצה לשאול את הטעם על כך ביחידות, נוף בו האדמו"ר שהמחשבות על כך מצידו אינן אלא "מחשבות זרות" (ספר השיחות תש"א עמ' 28, בלה"ק ס"ע כ) - הרי אלו (כמו גם השינויים שהיו אצל הרבי לפעמים בנגינת "הושיעה את עמך" וב"צמאה לך נפשי" ועוד, בכל פעם באופן אחר, שם ישנו גם הטעם ד'דברים שבכתב אי אתה רשאי לאומרם בעל-פה") שינויים מיוחדים לפי הזמן ולפי ההמשה, שאינם שייכים לנו כלל (עד שאפילו הבנתן נשגבה מאיתנו) וכך גם כשהיו שינויים מיוחדים בקריאת התורה שאינם אלא הנהגות של הרבי ואינן שייכות לרבים כלל, כמו בקריאת "והארץ היתה תהו" על-ידי הצמח-צדק (ספר השיחות תש"ד עמ' 25, בלה"ק עמ' כג) וכן בהפטרה (אוצר סיפורי חב"ד כרך יז עמ' 225).
מה שאין כן כאן, וכן בקריאת "לעיניכם" וגם "לעיניכם" בהפטרת פרשת פרה (מקדש מלך כרך ד עמ' תקג), וכל כיוצא באלו, שאם אכן היו קריאות אלו הנהגות תמידיות, הרי אלו הוראות לרבים (תורה להרה"ח ר' אליהו שי' לנדא).

* * *

טעם הקו המפסיק בין 'ה' ל'אחד' במסוק 'שמעי'

לשאלה בנדון ב'התקשרות' גיליון תש עמ' 18 - אבהוהו של כל דפוסי סידורי אשכנז המדויקים הרי הוא סידור ר' שבתי סופר (תלמיד ה'לבוש', פראג שע"ז), וזה הופיע לאחרונה (עם הביאור הארוך שלו) בכמה כרכים. ושם (ח"ב ע' 122) מבאר דהיינו להורות על כל ג' השמות "ה' א'להינו ה'" שהם אחד (וזאת אף-על-פי שבוהר פרשת ואתחנן מבאר כוונות שונות בכל אחד מהם).

וזכור עדותנו בכל יום..

ב'לוח השבוע' (בגיליון הנ"ל) העיר שכרוב סידורי ספרד (כולל ונציא רפ"ד) הניקוד במלאפום, 'עדותנו'. ולהעיר מניקוד 'ברוגו תמימות וזכור', לא 'תמימות*'; ב'פתח אליהו' נוקד בסידורי חב"ד הישנים 'אצילות', לא 'אצילות' [ובסידור תורה-אור דפוס תש"ב ניתקן למלאפום - ראה 'הגהות לסדר רבנו הזקן' ע' כה וע' מה]; בפיוט 'ידיד נפש': "יערב לו ידירותיך", לא 'ידידותיך'; ב'האדרת והאמונה' נוקד "הרון והרוממות", אף-על-פי שמסתבר יותר לנקד 'והרוממות'; בתפילת 'ריבונו של עולם' בעת הוצאת הספר-תורה בג' רגלים נוקד "ואריכות ימים", ואילו אנו רגלים לבטא 'ואריכות' [ודגמא נוספת, אך לא מסידור אדמו"ר הזקן: בפיוט 'אנעים זמירות': "בשירי ידירות" שלפי הסברא צריך להיות 'ידידות' (וכן כתב ר' שבתי סופר), אך ברוב הסידורים (גם ב'עבודת ישראל' מנקדים 'ידידות'. וייתכן שזה נעשה כדי להשוותו לצליל החרוז נכבדות' הסמך].

ובודאי ישנן עוד כמה דוגמאות. וקשה לומר שכולן הן שגיאות המדפיסים.

מסעדות על טהרת הקודש

המסעדה שקיבלה 'משקה' מהרבי... • איזו מסעדה נקראה בהסכמת הרבי על שמו של ר' ישראל-אריה-לייב? • שנים רבות לפני שהחל הרבי ב'מבצע כשרות האכילה ושתייה', הוקמו בעידודו של הרבי מסעדות כשרות שבמקצתן גם סייע במימון • התייחסויות הרבי למסעדות

מסורה מול הנהגות / ה' אחד / ניקוד חולם בסידורים / סיפור מהרוגצ'ובי / חמישה 'אמנים' בקדיש

מסורה מול הנהגות

רציתי להתייחס להערת התיעוד, המופיעה, באורח צנוע, בסוף 'התקשרות' של פרשת לך לך. בישיבה פרק מ' פסוק לא, כתוב 'קווי ה' יחליפו כוח... והוא מופיע בהפטרות לך-לך. בקריאת ההפטרה בבית הכנסת של שליחנו שיחי', עת הגיעו למלה זו, עלה הנושא ל'דיון'. כחוקר במסורת התנ"ך ולשון הקודש, בברכת הרבי נשיא הדור ז"ע, נראה לי להעיר:

המציאות ה'טקסטואלית' היא שבספרי טבריה הנאמנים והעתיקים וכן בתנ"כים המדויקים: 'קורן' ו'הרב ברויאר' לאוי"ט, הניקוד הוא וְקוֹי [ה'צירה' באות יו"ד. 'מוזר' אך המסורת לא צריכה להתאים לדקדוק (של שכל האדם)].

בספרי דפוס מאוחרים, כפי שוודאי סביר להניח, 'זו' ניקוד הצירי ימינה אל תחת ה'ויו' - ליצור קריאה סבירה יותר לציבור - אשר נראה כי רובם אכן מבטאים 'קני'.

העדות על דרך קריאת הרבי, היא חשובה ומעניינת, אך אין בה לקבוע עובדות של דיוק ומסורה [ראה להלן].

אני נזכר בהקשר זה בעובדת 'שתיקת' הרבי נשיא הדור, בשומעו למשך 30 [?] שנה ויותר את קריאת הבעל הקורא הרב שוסטרמאן ז"ל בפרשת בוא: 'לְבַד מִטֶּף' (שם יב, לז) - כפי שנדרס בסידורי חב"ד ועוד, אף שהניקוד הנכון והמקורי הוא 'לְבַד מִטֶּף' - בפתח.

[וסיבת השיבוש, שהוכחה במאה אחוזים, היא תזווה של ה'בחור הזועזוע' כאן בתחום הערת המסורה הקטנה בגיליון ואכ"מ]. ואכן כתבתי מכתבים בנושא זה. הרבי נשיא דורנו ז"ע לא התערב בנושאים מסוג זה. ואין להוכיח משתיקתו [או במקרה דנן מקריאתו מחומש מודפס, שבו חל כבר 'המעטק' של הצירי ימינה אל ה'ויו'] שום מסקנה על הנכון בשביל יהודי - חסיד או לא חסיד, בקריאת המקרא.

אגב, גם בפסקי התהילים [בשירים וכו'] הרבי 'שינה' וניסח 'הושיעה את עמך ורחם על נחלתך' (ועוד) - ואין בזה לא דבר ולא חצי דבר משום קביעה לניסוח המקרא המקובל.

כל זה אריכות יתר - אך הנובע מכלל זה הוא שאין לפרסם נוהגי קריאה של הרבי נשיא הדור, כאילו יש בהם משום הוראה לרבים, וד"ל.

ד"ר דוד יהודה לייאנס, קריית הרב אברמסקי - אשדוד

בחורף תשי"ב נקלע בא"כוחו של הרבי, הרב בנימין גרודוצקי (ע"ה), למדריד, בדרכו למרוקו שם עשה להקמת הרשת המפוארת של חב"ד. הוא שבת שם ולתדהמתו גילה כי הסטודנטים היהודים, שהגיעו למקום כדי ללמוד במוסדות אקדמיים - נאלצים להתגעל במאכלות אסורות, רחמנא-ליצלן.

במקום התגורר יהודי נדיב ושמו משה לבנדה, אשר נדבה רוחו להקים במקום בית-כנסת קטן, בלתי-דרשמי. במקום התגורר גם יהודי יוצא הונגריה, שחוט ירא-שמים, והרב גרודוצקי נפגש עם שניהם והחליט לעשות מעשה - הקמת מסעדה על טהרת הקודש.

נשכר בניין בן שלוש קומות. הקומה העליונה שימשה ללימוד תורה, והקומה התחתונה שימשה מסעדה. השו"ב ואשתו התעסקו בהכנת מאכלים כשרים, תוך השגחה שהכול ייעשה על טהרת הקודש. לצד זה שימש המקום גם בית-חם, תרתי משמע, לסטודנטים היהודים, על-ידי הרצאות ושיעורי-תורה שהיתה להם השפעה רבה על

הצעירים.

כך נמשך לפחות שש שנים, עד שהשוהט ורעייתו נאלצו לעזוב את המדינה ולהגר לארצות הברית.

כל זאת נעשה כמובן לפי הוראות הרבי, אשר שיגר כמה וכמה איגרות למעורבים בעניין. כגון מכתב ל"הנכבד ונעלה, איש ירא אלוקים, עסקן רב פעלים, הנדיב מר"ה משה שי' לבנדה" (המכתב צולם בספר זכרון גרודוצקי עמ' 225, ונדפס גם ב'איגרות קודש' כח' עמ' ר) אשר הרבי כתב לו כדברים הבאים (להלן ב'תרגום-חופשי'):

שמהותי לקבל דין-וחשבון מבא-כוחי האישי ומנהל לשכת העזרה שלנו באירופה, הרה"ג והרה"ח ותיק-וחסיד איש-ירא-אלוקים נבון-ומשכיל עוסק בצרכי ציבור באמונה וכו' מוהר"ר בנימין שי' גרודוצקי, אודות ביקורו במדריד.

במיוחד נעמה לי הידיעה אודות עבודת כבודו החשובה לטובת הכלל, שהוא ורעייתו תחי' הקדישו בית כנסת לטובת הקהל וכו', ועתה נטל על עצמו לעשות תיקון גדול בקהילה בייסוד מטבח כשר,

הוא אהרון ומשה... הוא משה ואהרון (ו, כו"ז)

"משה" - עניינו לימוד התורה. "אהרון" עניינו - עבודת התפילה (שהרי תפילה באה במקום קורבנות, שהקריבו הכהנים).

לפעמים יש להקדים את "משה" ל"אהרון" - על האדם לעסוק בתורה ובמצוות כדי שיוכל אחר כך להתפלל מאהבה. ולפעמים יש להקדים את "אהרון" ל"משה", דהיינו שהאדם יעורר אהבת ה' בליבו בתפילה, כדי שיוכל אחר כך לעסוק בתורה ומצוות כרבעי.

(לקוטי תורה במדבר פרשת מסעי, דף פג עמוד ג)

* * *

"משה" מסמל דרך עבודה שהיא על-שכלית ואילו "אהרון" - עבודה שכלית.

ישראל - מסמלים את הנפש האלוקית, ופרעה - את הנפש הבהמית.

בפסוק הראשון (כו), כשמדובר על בני-ישראל ("הוציאו את בני-ישראל מארץ מצרים") הקדים הכתוב את אהרון למשה, ואילו בפסוק שלאחריו, כשמדובר על פרעה ("הם המדברים אל פרעה מלך מצרים"), הקדים הכתוב משה לאהרון.

מדוע? משום שכדי להשפיע על הנפש האלוקית ולעוררה באהבת ה' די בבחינת אהרון. לכן כשמדובר על "ישראל" הקדים הכתוב אהרון למשה. אבל כדי לעורר גם את הנפש הבהמית לאהבת ה', הדבר צריך לבוא מדרגה נעלית יותר - בחינת משה. לכן כשמדובר על "פרעה" הקדים הכתוב משה לאהרון.

(אור התורה שמות כרך א עמ' רכד ועמ' רל)

נתתיך אלוקים לפרעה (ז, א)

אנו רואים, כי לעיתים יש בכוח הצדיק לבטל ולהכניע את הרשע ולעיתים נבצר ממנו לעשות כן. סיבת הדבר: אם "ניצוצות הקדושה" המצויים ברשע כבר "נתבררו" וחזרו למקורן - יכול הצדיק להכניעו. אך אם טרם "נתבררו" - לא יוכל לו. אולם הקב"ה יכול להשפיל את הרשע אפילו בשעה שיש בו עדיין ניצוצות קדושה.

ומכיוון שעדיין היו הרבה ניצוצות בפרעה ובמצרים, היה צריך שמשה יהיה בבחינת אלוקים לפרעה, כלומר, שהקב"ה ימשיך בו כוח אלוקי כזה שיוכל לבטל ולהכניע את פרעה ומצרים.

(פלא הרימון שמות עמ' סד)

אתה תדבר (ז, ב)

"תדבר" הוא לשון הכנעה (כנאמר בתהילים מז: "ידבר עמים תחתנו"). הקב"ה ציווה את משה להכניע ולהשפיל את גאוותו של פרעה כדי שיהיה בטל לרצון הקב"ה.

"אתה תדבר" - הכנעה זו צריכה להתבצע על-ידי משה דווקא. פרעה היה בתכלית ההתנשאות והגאוה, כדכתיב (יחזקאל כט), "לי יאורי ואני עשיתיני". לכן שבירתו נעשתה על-ידי משה דווקא, שהיה בתכלית הביטול והענוה ובניגוד גמור לפרעה, כעדותה של התורה, "והאיש משה עניו מאוד מכל האדם" (במדבר יב).

(תורת חיים ח"ג שמות עמ' קכ"קא)

ההם, ואשר גם עתה מוכרח הדבר שבני ובנות ישראל יעמדו חזק נגד כל אלו שרוצים להשכיח את תורת השם יתברך ולהעבירם מחוקי רצונו יתברך, וסוף סוף מצליח השם יתברך ועושה תשועה גדולה ופורקן גדול לכל אלו ההולכים בדרכיו. את מכתבו חותם הרבי "בברכת הצלחה ודרישת שלום כל חבריו" (- יתכן ומדובר באחד מראשי קבוצת הסטודנטים). שנים רבות אחר-כך, כשהגיעו שלוחי הרבי - כמו הרב גולדשטיין - לספרד ביוזמת הרב אברהם יצחק גליק (ע"ה), ראשית פעילותם היתה בביסוס מסעדה יהודית במקום.

בעידוד זה והצלחת הסטודנטים היהודים היה מעין המשך ל"מעשה רב" של כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ, כפי שסיפר הרבי בהתוועדות שבת קודש פרשת חוקת-בלק תשט"ו ('תורת מנחם' כרך יד עמ' 166):

ידוע ומפורסם, שדעתו של כ"ק מו"ח אדמו"ר היתה מאוד לא נוחה מלימוד חכמות חיצוניות, שזהו עניין שאודותיו כותב אדמו"ר הזקן ש"מטאמא בחינת חב"ד שבנפשו", ולכן התנגד לכך כ"ק מו"ח אדמו"ר - בנוגע לבני ישראל בכלל, ובנוגע לתלמידי תומכי תמימים בפרט.

ואין זה בסתירה לכך שכ"ק מו"ח אדמו"ר שלח כסף לקבוצת סטודנטים מבני ישראל, שלמדו בשווייץ, כדי לסדר מטבח כשר וכדומה - שהרי ברור שכאשר רואים יהודי שהוא חגור בשתי רגליו, ואפשר לפעול שיהיה חגור ברגלו אחת בלבד יש לפעול לשם כך בכל הכוחות, אף שלעת-עתה אין יכולים לרפאות את הרגל השנייה... ו"חגור" פירושו שהוא צולע על רגליו.

בלימודי אקדמיה חשש לויתורים בכשרות ובכלל

ברור אמנם, שהרבי לא ביקש לתת "הכשר" ללימודים שכאלה מלכתחילה, כפי שעולה גם מהסיפור הבא:

פעם (בשנת תשכ"ב) הובאה לידיעת הרבי כתבה שפורסמה בעיתון, הקוראת לבחורי ישיבות להשתלם בלימודים בקולג' תוך שימוש ב"סקרים מדעיים". הרבי שלל זאת מכל וכל, וכתב לעורך

ולמטרה זו הקדיש בנין מתאים במרכז העיר. למותר להאריך בגודל הזכות והמצווה להיות ממוזי הרבים, ובפרט בעניינים חשובים שכאלה, הנזכרים בתפילת מי שבירך - מי שמייחדים בתי כנסיות לתפילה וגו' ופת לאורחים וגו', שמתן שכרו בציוד - הקב"ה ישלם שכרם וגו' וישלח ברכה והצלחה בכל מעשה ידיהם. הרבי אינו מסתפק בברכה על הנעשה כבר, ותובע המשכיות:

ברם, רצוני להביע תקוותי ולהדגיש, אשר כמו כל דבר חי, עבודתכם הטובה תלך ותגדל, וכב' יגדל מאמציו בכל העניינים לטובת הכלל, לחזק תורה ויהדות הן בין התושבים המקומיים והן בין הסטודנטים הלומדים. ושוב מסיים בברכה:

השם-יתברך אינו נשאר בעל-חוב, והוא בוודאי ישיפע לכם בשפע ברכות ויצליחכם הן בעבודתכם לטובת הכלל והן בעניינים הפרטיים, בגשמיות וברוחניות.

אשמח מאד להמשיך להתבשר חדשות טובות מעבודתכם.

להציל יהודי אחד - לפחות במה שניתן

כשנה לאחר מכן, בא' טבת תשי"ג (צילומי ב'ספר זיכרון' שם; וב'אגרות קודש' כרך ז' עמ' קז), כותב הרבי לעסקן יהודי בספרד ("הוהותיקן והוסידן אוישן יורא) אלקים] עוסק בצורכי ציבור] מוהרנו הרב] יוסף שי' בן מימון" מאדריד - שפאניא):

בעתו קבלתי מכתבו מיום ה' כסלו העבר... כאשר היה פה זה לא כבר באי-כחי הרב [ג] הג[און]... מוהר"ר בנימין אלי' שי' גאראדעצקי, דברתי אתו עוד הפעם בהנוגע למצב בית האוכל של הסטודנטים במאדריד, וזה כעשרה ימים שחזר הרב גאראדעצקי לפאריז, ובטח יעשה שמה מה שתלוי בו לתקן המצב, ואם ביתנים נתחדשו איזה פרטים בזה, מטובו להודיע אודות זה ישר להרב גאראדעצקי, למען למהר את הדבר.

הרבי ממשיך וכותב לו: אקווה אשר במשך ימי החנוכה נתקבצו הוא וחביריו יחד ונדברו אודות הנס של חנוכה, הימים

פרשת וארא

וידבר אלוקים אל משה ויאמר אליו אני ה' (ו,ב)

מבואר בחסידות, שיש כאן תשובה לשאלת משה "למה הרעותה לעם הזה": הקב"ה הודיע למשה, שהמטרה והתכלית של גלות מצרים היא התגלות שם הוי', וכדי לזכות לגילוי נעלה זה, צריכה להיות תחילה גלות קשה ביותר.

כשם שהדבר היה בגאולת מצרים, כן גם בגאולה העתידה, שאינה גאולה גשמית בלבד, ואף לא גאולה רוחנית סתם (גאולה מיצירה הרע), אלא גילוי שם הוי'.

זה גם עומק כוונת הרמב"ם בסיום ספר היד - "שלא יהיה עסק כל העולם אלא לדעת את ה' בלבד". בתחילת ספרו, לגבי מצוות ידיעת ה', לא הזכיר הרמב"ם שם הוי' במפורש (אלא רק בראשי-חיבות - "יסוד היסודות ועמוד החכמות"), וכתב "לידע שיש שם מצוי ראשון". אבל כאן - כשעוסק בגאולה העתידה - מדגיש הרמב"ם וכותב במפורש, "לדעת את ה'" - גילוי שם הוי'.

(לקוטי שיחות כרך לא, עמ' 26)

וארא אל אברהם (ו,ג)

"וארא" הוא לשון עבר וגם לשון הווה. זאת אומרת, שהתגלות זו, שהיתה אל האבות, קיימת גם עתה בנשמות ישראל. שהרי בנשמתו של כל אחד ואחד מ"אברהם" שבה (מידת האהבה לה), בחינת "יצחק" שבה (מידת היראה), ובחינת "יעקב" שבה (מידת הרחמים). כשמתגלות מידות אלה הרי זה בדוגמת התגלות האלוהית אל האבות.

(אורי-התורה שמות כרך ז עמ' בתקפ"ט)

וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב (ו,ג)

וארא: אל האבות (רש"י)

מה מוסיף רש"י בפירושו, על לשון הכתוב?

אלא רצונו של רש"י לומר לנו שהתגלות האלוהית אל אברהם, יצחק ויעקב לא היתה בגלל מעלתם הפרטית של כל אחד ואחד מהם, כי אם משום שהם היו אבות האומה. הם, האבות, מסרו את כל מה שקיבלו לבניהם אחריהם.

(לקוטי שיחות כרך ג עמ' 860)

ובני קורח אסיר ואלקנה ואביאסף (ו,כד)

"אסיר (271) אלקנה (186) אביאסף" (154) = בגימטרייה "תורה" (611).

ללמדך: שבני קורח עשו תשובה והאמינו במשה ובתורתו, לא כקורח אביהם שכפר בתורת משה.

(לקוטי לוי-יצחק לזוהר חלק ב דף רפז)

העיתון תזכיר-תשובה (נחתם על-ידי המזכיר הרב מינדל ופורסם בתרגום מאנגלית ב'מורה לדור נבוך' כרך ב' עמ' 238 ואילך), הפותח כך:

אינני נוהג להתערב בפולמוסים, ובמיוחד לא מעל דפי העיתונות, עם זאת, לאור החשיבות של הנושא ותשומת הלב הרבה שהוא קיבל, אני סבור שיהיה זה לתועלת הציבור להבהיר את עמדתו בנקודות מסוימות שהועלו על-ידי הכתב שלך.

בין השאר מצביע הרבי שבמוסדות אקדמיים אין כמעט מסעדות כשרות:

אין כל צורך בסטטיסטיקות בעניין זה. העובדות מדברות בעד עצמן. כל המעוניין בכך יכול לבקר בקולגים או אוניברסיטאות שונות (מחוץ לעיר ניו יורק), והוא יכול לגלות בעצמו בקלות בכמה קולגים יש מסעדה כשרה בקמפוס, או אפילו בסמוך לו, וכמה סטודנטים שומרים בהקפדה על כשרות בשלוש הארוחות היומיות שלהם, או בשתיים מהן, או באחת. כמוכן כשמדברים באופן תיאורטי, הדבר יכול להיות אפשרי שסטודנט יהודי יעבור את ארבע שנות חייו האקדמיות ללא ארוחה חמה.

ממשיך הרבי:

באופן תאורטי, יכול להיות גם אפשרי שסטודנט אחרי יום עבודה, יצא החוצה כדי לערוך קניות ולבשל, אבל איננו עוסקים בתיאוריות, העובדה הבלתי ניתנת להכחשה שחלק זניח, אם בכלל, מהסטודנטים היהודים הלומדים בקולגים ובאוניברסיטאות עובר את החינוך האקדמאי שלו מבלי לעשות ויתורים בנושאים בסיסיים ביהדות בחיי היום יום שלו. הזכרתי רק את נושא הכשרות, אבל הוא הדין לגבי תפילה בציבור... ותחומים אחרים של חיי הדת.

הנוער אינו נרתע מאתגרים - המסעדה בבולוניה

כך פותח הרבי את מכתבו העוסק במסעדת הסטודנטים בבולוניה שבאיטליה ('אגרות-קודש') כרך כז עמ' תפז-תפח). האיגרת היא מתחילת אלול, ה'תשל"ב:

מר בני חן שי'

י"ו ארגון הסטודנטים הישראלים

בולוני[ה]

שלום וברכה!

בנועם קבלתי מכתבו בקשר להמסעדה הכשרה בבולוני[ה]; ומוכן אשר תיכף באתי במגע עם גורמים שונים בזה, שדיווחו לי מהתפתחות הדברים והטבה ניכרת וכו'. ותקוותי שהבטחת הגורמים לעזור ככל התלוי בהם יצאה לפועל, וינעם לי לקבל מכתב עם בשרות טובות בזה.

הרבי ממשיך ומרחיב במשל המלך בשדה של תקופה זו, ומסיים:

בודאי למותר להדגיש למר גודל חשיבות הצעירים והנוער בכל ענינים האמורים, וכמדובר כמה פעמים שהנוער עדיין לא רגיל כל כך בפשרות ומוכן לנהל מלחמות על כל אתגר ואינו נרתע אפילו בפני אתגר גדול הדורש מאמצים גדולים וכו'.

ויהי רצון שיבשרו טוב בכל האמור. ומוכן שכל הכתוב מופנה לכל חברי הארגון שי'...

בשנת תשל"ט נשלח לבולוניה שליח הרבי, הרה"ח הרה"ח וכו'...בורנשטיין שי' שריבה שם פעלים לתורה, וקירב עשרות רבות מהם. הציר העיקרי של הפעילות סבב סביב המסעדה שהקים.

מסעדת "אשל ישראל" במילאנו, איטליה

בשנת תשכ"ו נסגרה במילאנו שבאיטליה המסעדה היהודית שפעלה שם עד אז. המסעדה שימשה לא רק את תושבי העיר המקומיים, אלא גם מטיילים רבים, שהגיעו אליה באותה תקופה כאשר שימשה עיר תיירות.

מיד כששמע הרבי על סגירת המסעדה הורה לנגיד ר' שלמה-יוסף ציפעל (מעסקניה הראשיים של יהדות מילאנו, ומגדולי תומכי שלוחי חב"ד שם) שיראג בזריזות לפתיחתה המחודשת (הרבי התבטא אז בלשונו הקדושה: "תיכף").

בנושא זה שוחח מר ציפעל עם הרבי ב'חיידות', וכשהעלה את השאלה: מי יעסוק בתפעולה? הורה הרבי שהרה"ח ר' אברהם שי' ליפסקר, שהגיע אז לעסוק בעבודת החינוך במילאנו, יטפל גם במסעדה (ב'חיידות') לאחר מכן לרב ליפסקר - ביאר לו הרבי מדוע הציע להטיל את התפקיד

דווקא עליו). על הרב גרשון מענדל גרליק, השליח הראשי באיטליה, הוטל להכין את הבסיס והסידורים הראשוניים.

באחת השיחות הטלפוניות שניהל הרב גרליק עם הרב חדקוב, מזכירו של הרבי, שהאיץ בו להזדרז בפתיחת המסעדה, ניצל הרב גרליק את ההזדמנות והציע רעיון שהבשיל מכבר אצלו - להעניק למוסד כלשהו את שמו של אחיו של הרבי. הוא אמר לרב חדקוב: אבל המסעדה תיקרא "ישראל" עלי-שם אחיו של הרבי!... הסתבר שהרבי האזין לשיחה - והסכים, אך הוסיף: שייקרא "אש"ל ישראל".

בהזדמנות אחרת העניק הרבי הוראה מסוימת ואמר שהמסעדה היא "מקום ציבורי" (לפי 'התמים' אייר-מנ"א תשס"ד עמ' 7-10).

מסעדה ליובאוויטש'אית בתל אביב...

בכ' אדר תשל"ד (כאן בפרסום ראשון) כתב הרבי כמענה לפתיחת מסעדה:

אזכיר על [ל] הציון [להנ] [זכר] [לעיל].

מזווזות בדוקות בדתות המסעדה.

כדאי שיהי[ה] מזומן להרוצים - סידור תהילים חומש וצדקה

פושקע [=קופת צדקה].

ביום ג' כ' שבט תשל"ה התקיימה התוועדות מיוחדת, שבה נפרד הרבי מאורחי יו"ד שבט תשל"ה - "יו"ד שבט הגדול". בסיומה של ההתוועדות מחלק הרבי בקבוקי משקה לאנ"ש מקצווי תבל. בין הנוכחים נמצא גם הרה"ח ר' חיים ריבקיין (ע"ה) מכפר חב"ד. הרבי פונה אליו ואומר לו תוך כדי מסירת בקבוק ('שיחות קודש' תשל"ה כרך א' עמ' 474):

תשתמשו בזה במסעדה; מסתמא זה יביא הצלחה בפרנסה.

כמה ימים קודם לכן, כשנכנס ל'יחידות', סיפר לרבי כי הוא ואחיו יבלחט"א, הרה"ח ר' זושא, רוצים למכור את המסעדה שאותה קנו בשנת תשכ"ב. הרבי התעניין בטיבם של הקונים, והוא השיב כי מדובר בשני אברכים, חסידי פולין. הרבי

הוסיף לשאול אם רמת הכשרות שבה ינהלו הקונים את המסעדה תהיה באותה רמה שבה נוהלה עד כה. ר' חיים השיב בחיוב, כי מסתמא הם ישמרו כך. שאל הרבי: האם מוכנים אתם לקחת על עצמכם אחריות עלי-כך? השיב ר' חיים: אינני יכול לקבל על עצמי אחריות על מעשיהם של אחרים.

"אם כך" - סיים הרבי את השיחה: "לא בא בחשבון! זה ליובאוויטש של תל-אביב!..." ההמשך היה כאמור בהתוועדות כ' שבט. כמה חודשים לאחר מכן ביקר הרה"ח ר' זושא ב'יחידות', וגם אז בירך הרבי את הצלחת המסעדה בצורה מיוחדת ובנוסף לכך צירף פתק בזה הלשון:

ונוסף לזה שהיה ביחידות, גם משקה למסעדה.

אזכיר על הציון.

בהזדמנות נוספת, באחרון-של-פסח, כשקיבל מהרבי "כוס-של-ברכה" עבור בית הכנסת "בית מנחם", קרא לו הרבי ואמר לו:

ומהקנקן הזה שהבאתי עבור 'בית מנחם' - תקח גם עבור המסעדה.

לימים סיפר לו אחד הסועדים: "הייתי אצל הרבי מליובאוויטש ב'יחידות', וטרם צאתי אמר לי, מכיוון שהנך נוסע לארץ-ישראל ותשהה בתל-אביב - בטח תיכנס למסעדה של ריבקיין לאכול שם!".

שם המסעדה "ישרון" (ברח' מאז"ה 4). פעם ביקש ר' זושא מהרבי להעניק למקום שם יותר חב"די, כמו "ופרצת". השיב לו הרבי: כפי שהייתה הצלחה עד עתה תחת השם הזה - תהיה הצלחה גם הלאה תחת השם הזה.

ר' זושא ניצל את המסעדה לפעילות עם הנוער וחילק סוכריות לילדים שהסכימו לברך ולומר פסוקים. פעם ב'יחידות' ביקש מהרבי דולר עבור הילדים, באומרו: רבי אני מעריך דולר אחד של הרבי ב-\$30,000, וממילא אם הרבי ייתן לי את הדולר - כל הסוכריות שאקנה יהיו תחליף לדולר של הרבי על סגולותיו! הרבי חיך חיך רחב והעניק לו שני דולר באומרו: "כפליים לתושיה".

אגב, פעם העיר הרבי (כשר' חיים ע"ה) סיפר לרבי על הסוכריות שר' זושא מחלק) שכדאי לתת לילדים גם מיני מתיקה אחרים, כדי שיוכלו (או יתרגלו) לברך גם ברכות אחרות!

הרבי לא שכח להזכיר שוב ושוב את המסעדה. בחורף תשנ"ב כשעובר ר' זושא בחלוקת הדולרים שוב אומר לו הרבי: "הרי יש לך מסעדה בתל-אביב" ("איר האָט דאָך אַ מסעדה אין תל-אביב"). ושוב בחודש אדר א' תשנ"ב פונה הרבי לר' זושא: האם המסעדה פתוחה בפסח? ר' זושא עונה לרבי: בכלל, היא סגורה. אולם, אם רצונו של הרבי בכך - כדי למלאות רצונו, הכסף לא קובע, והיא תהיה פתוחה. שאל הרבי: איך היה בשנה שעברה? ר' זושא השיב: בשנה שעברה היתה המסעדה סגורה. הרבי חיך ואמר: "נו, אם כך - לא נעשה שינויים!..."

על בעלי המסעדה להוסיף במזון הרוחני

בכ"ו אלול תשכ"ח ('אגרות קודש' כרך כה עמ' רמב) כתב הרבי לשלושה יהודים שותפים ("הור"ח אי"א נו"ג עוסקים בצ"צ מו"ה אברהם יצחק שי' ומו"ה אלעזר קלמן שי' ומו"ה יוסף שי' קורלנדר") שפתחו במשותף מסעדה, את הדברים הבאים: זה עתה קיבלתי הידיעה שפתחו את המסעדה [רעסטאראן], ויהי רצון שתהיה בשעה טובה ומוצלחת.

ובפרט שהימים ימי סגולה, שאצל יהודי בן עם סגולה הרי עניני גשמיות ורוחניות כלולים ביחד, ולכן כדי שיהיה הצלחה בעסק בגשמיות בודאי יוסיף כל אחד במזון רוחני של עצמו, זאת אומרת בעניני תורה לימודה וקיום מצוותיה בהיזור. והאריכות לדכוותיהו אך למותר.

בברכה להצלחה ולבשורות טובות ובברכת כתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה. בשנת תשמ"ט כתב הרבי לתושב אשרוד באה"ק ת"ו, שביקש ברכה לפתיחת מסעדה ('היכל מנחם' כרך ב' עמ' צ):

באם גלאַט כשר [=כשר 'חלק'] - ברכה לפתיחת המסעדה. אזכיר על הציון.

לסיום, שתי תשובות הקשורות במסעדות (מתוך תשורה סלביצקי, ר"ח שבט תשס"ג עמ' 12-13): בי"א ניסן תש"מ כתב הרבי ליהודי מאנ"ש: "במענה לכתבו, אינו עניין שילווה כמה אלפים דולר בכדי להתחיל עסק (מסעדה), שהרי אין בידו להבטיח שיוכל לשלמה".

"היהיה[ה] הרעסטאראן [=מסעדה] פתוח גם בימי החורף - כשיתקרב החורף יתייעץ בזה בידידים שבסביבתו", כתב הרבי בכ"ה בסיוון תשל"ח כמענה לשאלת אחד.

מינוי ל'התקשרות'

אפשר לקבל את גיליון 'התקשרות'

ישירות הביתה באמצעות הדואר

מינוי לשנה: 177 ש"ח (ב-4 תשלומים)

מינוי לחצי שנה: 88 ש"ח (ב-2 תשלומים)

את השם, הכתובת והתשלום יש להעביר לפי הכתובת:

'התקשרות', מחלקת המנויים, ת"ד 14 כפר-חב"ד 72915.

כמו-כן אפשר להירשם בטלפון ולשלם בכרטיס אשראי, בטל' 03-9607588, שלוחה 130